

עולים כיתה - פרק 21- להיות מורה בתקופת משבר חברתי

דורין: "עולים כיתה" הפודקאסט של מורי העתיד, חושבים חינוך, עושים חינוך, מדברים חינוך.

קובי: מדינת ישראל נמצאת במהלכו של משבר פוליטי מתמשך ב-4 השנים האחרונות, ובחודשים האחרונים, יש תחושה קשה בציבור הישראלי של שבר עמוק, בעקבות השינויים שמתכננת ממשלת ישראל במערכת המשפט הישראלית. האם זו רפורמה משפטית או מהפכה שיפוטית, ואולי זו בכלל הפיכה משטרית, החברה הישראלית יצאה לקלפי והצביעה, ומאז גל המחאות הולך וגובר, אנחנו מקליטים את הפרק הזה, אחרי הודעה על פיטורי שר הביטחון, שהסלימו את המצב עוד יותר. במצב הקשה הזה, השיח החברתי מקצין, והמורים נמצאים יום יום בכיתות, ומדברים על הנושא כי הוא עולה כל הזמן, המורים לאזרחות, שהסוגיות שבמחלוקת הן חלק מתוכנית הלימודים שלהם, חייבים להתייחס לנושא, ואז נשאלת השאלה איך, מה אומרים בכיתה, איך אומרים, ובעיקר איך מציגים את הנושא. אני קובי דביר, ואתם מאזינות ומאזינים ל"עולים כיתה", הפודקאסט של התוכנית לתואר שני, אם טיץ', בסמינר הקיבוצים. בפודקאסט הזה אנחנו מדברים עם ועל מורות ומורים, ועל המעשה החינוכי.

הפעם נדבר על הוראה בזמן משבר חברתי. אני שמח לארח היום את מאיה רוג, ואת תומר כחלון, מאיה היא מחנכת כיתה י"ב, ומורה לאזרחות והיסטוריה, בתיכון על שם "נעמי שמר". תומר הוא מחנך כיתה י', ומורה לאזרחות והיסטוריה, בתיכון עירוני י"א בתל אביב. שניהם בוגרי המסלול להוראת אזרחות, בתוכנית אם טיץ' בסמינר הקיבוצים. היי מאיה ותומר תודה שבאתם.

שניהם ביחד: היי בוקר טוב.

קובי: אני אתחיל בגילוי נאות, שניכם למדתם הוראת אזרחות אצלי, שניכם בעצם בוגרים שלי, גם אני הייתי בעבר מורה לאזרחות, והיום אני מכשיר מורים לאזרחות, באם טיץ' כבר 9 שנים, ואני חייב לומר קודם כל, שאני נורא גאה שאתם פה, ובאתם לדבר איתי על הנושא החשוב הזה היום, אז תודה אני גם אגיד שאני קצת מכיר את הדעות הפוליטיות שלכם, שהן שונות בבסיס, ועוד מעט נגיע לזה, אבל אני רוצה שתתחילו בלשתף אותי, באיך זה להיות מורה לאזרחות בחודשים האחרונים, ב-3 החודשים האחרונים, האינטנסיביים האלה. שניכם מלמדים י"ב, וזה ילדים שתיכף מתגייסים, וזה בטח נכנס לכיתות, אז תספרו לי איך זה.

תומר: אז אני בתור מורה לאזרחות, אני יכול להגיד שהדבר הזה הוא כל הסיפור הזה בארץ, הוא דבר שאי אפשר להתעלם ממנו, למעשה גם כשאתה אומר למשל, אני צריך רגע להיות ממוקד במשהו אחר, זה תמיד צף, ותמיד עולה, ילדים בכיתה שואלים שאלות, וצריך תמיד להסביר לך על מה מדובר, זאת אומרת, כמו שאמרת יש אומרים רפורמה, יש אומרים מהפכה, וכל תלמיד ותלמידה רואים את זה בצורה שונה, ונוצר גם מצב שהדיון בכיתה תמיד מתלהט סביב זה. למשל, אחד אומר אתמול ראיתי אנשים שעוברים ליד הבית שלי, כי אני מלמד בתל אביב וחסמו את הכביש, וזה לא בסדר, ואז תלמידה אחת אומרת לו אין מה לעשות, זו מהפכה שקוראת על דבר שבוער להם, ואז אתה מוצא לעצמך סוג של "מחבל להבות" במרכאות כי....

קובי: זאת אומרת, גם אם לא תכננת, גם אם זה לא נושא השיעור זה עולה, כי זה קרה מחוץ לחלון שלהם.

תומר: נכון, אתה מוצא לעצמך כאילו באמת ממש "מחבל להבות", זאת אומרת, תלמידה אומרת להם "השמאלנים האלה", ככה תלמיד אחר אומר אנרכיסטיים, ואז אתה צריך לענות על שאלות, שלהסביר לך מה זה המילים האלה, מה זה אנרכיסט. למעשה זה דיון שהוא

מגיע לכל מיני קצוות, לכל מיני כיוונים, ואי אפשר להתעלם מזה, גם אגב גם במסדרון, או בבית ספר.

זאת אומרת, זה לא רק בשיעור עצמו שואלים אותך, "תומר מה אתה חושב על כך וככה" ואתה לא יכול להתעלם מזה מהשאלה הזאת.

קובי: אז תכף נדבר על מה אתה עונה, אבל בעצם מה שאני חושב תוך כדי שאתה מדבר, זה שיש פה שאלה גם מאוד משמעותית של מתי זה נכנס, זאת אומרת זה לא נכנס, רק בזמן שיעור אזרחות, וזה גם נכנס בדרכים שונות, זאת אומרת יש ילד שמשתמש בביטוי אנרכיסטיים, ויש שאפילו לא יודע מה זה אנרכיסטיים, אז אתה בעצם נמצא תוך כדי שיעור ברמות שונות של שיח, איך אתה מגשר על הפער הזה ברמה?

תומר: אז אני קודם כל עוצר, אני חייב לעצור, ואני חושב על הלוח ממש כללי דיון, ואז אני מסביר מה זה אנרכיסט, ואני אומר אנרכיסט זה אדם שלמשל לוקח את החוק לידיים, ומחליט שהוא כרגע עושה איזשהו פעולה, שהיא נגד החוק, לפעמים זה גם בצורה אלימה, אבל אז אני אומר, אבל בוא נגדיר, היינו מוחים אנרכיסטיים למשל. פה אתה כבר נכנס למשל לדיון, שלקרא לדמוקרטיה, ואתה נכנס לדיון של מה זה מפגין בכלל.

קובי: וזה דיון פוליטיקה.

תומר: בדיוק, דיון פוליטי, ואני יכול להגיד שאצלי בבית ספר הדעות הם לרוב נוטות לצד אחד מסוים במפה, אבל עדיין יש אנשים שיש, ילדים סליחה, שרוצים את הדעה השנייה להגיד, והם אומרים אותה, אבל אני מאפשר את זה תמיד.

קובי: וכל זה בזמן, שאולי בכלל הנושא של השיעור שלך הוא אחר, אז מה אתה מתעלם מנושא השיעור, ועוסק באקטואליה?

תומר: הכל תלוי. אני מקציב זמן. עכשיו אני, אם אני רואה שזה כבר הופך לשיעור של 40 דקות, אני לא יכול להקדיש חצי שעה, ולדבר רק על זה. אז אני יודע מה, אז אני מתכנן את זה למחרת אחרת, מצד אחד, אני אומר לעצמי, יש כאלה דברים שיותר חשובים. בסוף, אני מעבר לזה שאני מורה לאזרחות, אני גם אדם עם אג'נדה, ואני חושב שכן צריך לתת פה מלא, דברים האלה אי אפשר להתעלם מזה, במיוחד לתל אביב אגב, שזה ליד הבית שלהם, הם אומרים לי, אני לא יכול לנסוע עם הקורקינט בכביש, חוסמים אותי, וזה כרגע יותר מעניין אותי, ממה קרה בעלייה הראשונה, אין מה לעשות.

קובי: כן לגמרי. מאיה איך זה אצלך?

מאיה: אז אני ממש מזדהה עם מה שהוא אומר, כי אצלי בכיתה, למרות שאני כרגע בחופשת לידה, אבל מה שמדהים, שגם שאני לא בכיתה, אני פשוט מקבלת המון הודעות מתלמידים, "א ו י-ב", מאיה מה את חושבת על א', מה את חושבת על ב', זה בדיוק מה שהסברת לנו, מה קורה במדינה, את יכולה להסביר כל מיני דברים כאלה, שזה ממש זה באמת מעניין אותם, הם ממש מודאגים ממה שקורה, וגם אצלי בכיתות, ברוב הכיתות, באמת הדעה הפוליטית, נוטה לצד מסוים מהמפה הפוליטית. עם זאת, בשביל לגשר על הפערים, כי יש המון פערים, יש אנשים, יש תלמידים, שאומרים "אנרכיסטיים" "ביבי מלך ישראל", או הפוך, או להגיד על ימנים שהם פשיסטים, או כל מיני ביטויים מאוד מאוד קשים, וכשזה מגיע למצב הזה אז אני עוצרת הכל, לא אכפת לי אם אני צריכה ללמד, זאת האמת, כי המצב פה זה לא פוליטיקה, זה עתיד מדינת ישראל, וחשוב בעיני לחנך, ולהקנות ערכים שיזכרו תרבות דיון, ולחבר את כולם, גם אם אני חושב אחרת, ומאמין בדרך אחרת, שהיא לא שלי, ולכן קודם כל עוצרים הכל, מסבירים מה זה ימין, מה זה שמאל, לפני כל דעה, לפני כל חשיבה, כי יש המון ילדים שלא יודעים מה זה ימין, ולא יודעים מה זה שמאל, מבחינתם כל דבר שהיא קיצוני, הוא סוטה מהמפה הפוליטית, וחשוב להגיד את זה ל-2 הצדדים. אז כשאני מתחילה לגשר

באופן הזה, אז קודם כל יש רגיעה בכיתה, כולם מקשיבים, אף אחד לא מפחד להגיד את דעתו, כי יש מצבים כאלה. בגלל שהרוב נוטה לצד מסוים במפה הפוליטית, אז השאר משתתקים, כי הם מפחדים, כי הם המיעוט, וככה בעצם אני מנגישה מה שקורה, קודם כל בסיס, מה זה ימין, ומה זה שמאל, אחר כך נתקדם.

קובי: ואיך מנגישים את ה באמת הסיטואציה הנוכחית? הרי אי אפשר להציג את זה ממש בצורה ניטרלית, זאת אומרת, אם כבר דיברנו על המשגה, אם אתה קורא לזה, אם את בכיתה קוראת לזה רפורמה, או הפיכה, או מהפכה, איך את קוראת לזה?

מאיה: אז אני אסביר, מבחינתי האישית, זאת מהפכה משטרית, זה ממש ניסיון לשנות את קווי היסוד והצביון של מדינת ישראל. אני כן מאוד נזהרת בכיתה, לא לגמרי לבוא עם האג'נדה שלי ב-100 אחוז, כי תלמידים יכולים לתפוס את זה, בצורה מאוד מאוד אנטי, ולא להלחיט אותם, לחשוב בכוח משהו, אוקי? אז נכון....

קובי: אבל מספיק שאת קוראת לזה הפיכה שלטונית, אז כבר אמרת פה אמירה פוליטית.

מאיה: אתה צודק, ואז אני מסבירה, אני ממש נותנת בנקודות, קודם כל מה התפקיד של בג"ץ, מה התפקיד של המחוקקים, מה זה אומר עקרון הכרעת הרוב, מה זה אומר ניצחון בבחירות. דמוקרטיה היא לא שחור ולבן, נכון יש ניצחון בבחירות, וצריך לכבד את מי שבחר, אבל יש גם עניין שבתוך העיקרון של הכרעת הרוב, יש עריצות הרוב, ואם השלטון שלי משתמש בכוח שלו, למשל בשביל להעביר חוקים שהם פרסונליים, ואנטי דמוקרטיים, שבאים לשרת פוליטיקאים, אז זה לא משנה איפה אני במפה, זה יש פה ערכים.

קובי: אבל אפשר להתווכח על זה, הרי גם להם יש בדיוק את התשובות לדברים האלה, והם יכולים להגיד בצד השני, שמה שאנחנו עושים, זה חלק מהדברים שנבחרנו עליו העם, הלכנו לעם, העם הצביע לנו, ובשביל זה נבחרנו, אז....

מאיה: אז יש לי תשובה.

קובי: יש לנו לגיטימציה לזה.

מאיה: חד משמעית. בגלל זה יש פה מורכבות. חד משמעית. אפשר לא להסכים. אפשר להסכים, אבל אני חושבת, שלדוגמה, אם אני רגע מסתכלת על החקיקה הפרסונלית, חוק המתנות, חוק הדרך, חוק הנבצרות, כל החוקים המאוד מאוד המדויקים האלה, קודם כל חשוב שאנשים יכנסו לחוקים, ויקראו מה הם אומרים, כי הרבה פעמים אנחנו שומעים דברים, וסתם זורקים קללות והערות באוויר, מבלי להבין מה זה אומר, אז נכון, הממשלה הנבחרת נבחרה למען דבר מסוים, להעביר את האג'נדה שלה, וזה בסדר, אבל אני חייבת גם לומר, מבחינה לא שמאל ולא ימין, מבחינת הגינות והיושר, קודם כל, לליכוד אין מצע, שזה דבר שחשוב לומר אותו, לדוגמה, אוקי למה אין מצע לליכוד? מעניין אוקי צריך להעלות את הדברים האלה. למה אין להם? לליכוד? על מנת שלא יוכלו לבוא אליהם בטענות? אני לא יודעת, אוקי, זה דבר אחד, דבר שני....

קובי: אבל כשאני בוחר ליכוד, אני יודע מה אני בוחר, זאת אומרת, אני מכיר את ביבי. הוא פה כבר 20 שנה, ואני יודע מה אני בוחר, אני יודע מה האג'נדה הייתה פה, אז אי אפשר לבוא ולהגיד לי שהצבעתי סתם, כי אין לו מצע, נכון שאין מצע, אבל אני יודע מה אני בוחר, ואני עדיין בוחר ביבי כבר 20 שנה, אז עצם זה שאת באה, ואת אמרת לי משהו כזה, אני נגיד כתלמיד, את בעצם אומרת לי דעה קצת פוליטית.

מאיה: אני אומרת את מה שאני חושבת, אני לא מסתירה את האמת, כן חשוב לומר, ואם אנחנו כבר מדברים על הכרעת הרוב, או על דמוקרטיה, יש המון מטבחים בתוך הדמוקרטיה, נכון, נבחרה ממשלה, והיא צריכה ללכת לפי המדיניות שלה, ולפי האג'נדה שלה, וזה בסדר

גמור, ימין או שמאל, אין על זה ויכוח, אבל מתישהו, שזה הופך להיות, איך אומרים לשנות צורה של משטר, צורה של צביון, של מדינה, או חקיקה, שהיא בעצם שמקדשת שחיתות, אז אני חושבת שזה לא קשור לימין ושמאל, שזה קשור רגע גם לערכים שלנו כבני אדם, איפה אנחנו רוצים לגדול, לצמוח, איפה אני רוצה שהילדים שלי יגדלו ויצמחו, ויצליחו, ולכל אחד יש את הדעה שלו, וזה בסדר.

קובי: תומר, איך אתה מציג את זה, מהפכה, או רפורמה? או מה?

תומר: אני אתחיל בהקדמה. שאני קודם כל אגיד, שכל שבוע המנהל שלנו שולח לנו מייל, כל שבוע ממש סיכום שבועי כזה, המנהל בית ספר, והוא אומר, אני מאפשר לכל מורה להגיד את הדעה שלו, לכל מורה, כל עוד זה בגבולות השיח, וכל עוד הוא מציג את הדעה השנייה, גם אני מציג את זה כרפורמה, אבל אני תמיד אומר, אני תמיד אומר להם שזו רפורמה, שכרגע היא בעייתית, ואז הם אומרים מה זה בעייתית, ואני מתחיל להסביר, כמו שהיא אמרה, את כל מה שאני חושב לאט לאט, ואני מסביר גם כאילו, כמו שהיא אמרה, גם זה דיון מורכב הרבה מעבר לרפורמה, לא רפורמה, זה דיון, שהוא ממש צריך להסביר, מה זה דמוקרטיה בכלל, מה זה הפרדת רשויות, זה מתחיל מהדברים האלה, לפני הימין ולפני השמאל, ואז זה דיון שהוא לוקח הרבה הרבה זמן, אבל אני מציג את זה כרפורמה, זו דעתי, ואני מסביר גם למה היא, למה כאילו הגעתי בכלל לדבר על זה, אני משיב צד אחד, ואני אומר להם יש צד אחד, שאומר שנעשה לו עוול כל השנים האלה, עכשיו אני לא נכנס כאילו רגע לצודקים לא צודקים, אני אומר יש פה עוד צד, יש פה ממש אזרחים שמרגישים שנעשה להם עוול, ואני אומר את הצד השני שיש אזרחים מצד השני, שחושבים להפך שחושבים, שאנחנו הולכים פה לקראת דיקטטורה, ולא אומרים את זה סתם, כי הם נגד, הם פשוט מאמינים בזה, אז הם אומרים מהפכה, הם אומרים רפורמה, אנחנו צריכים למצוא את הנקודה המשותפת, אבל אני אישית משתמש על הרפורמה.

קובי: והם מבינים את ההשלכה של המושג הזה, רפורמה? זאת אומרת אתה לא משתמש במהפכה שלטונית. אז אתה מביא איזה אג'נדה אחרת.

תומר: נכון. תראה הם מבינים את המושג רפורמה, ברמת ההם אומרים את זה כתיקון, למשל שאני אומר רפורמה, הם אומרים את זה כתיקון, לתקן מערכת המשפט, אבל עוד פעם מה יש לתקן, נכון?

קובי: אוקי, הצד השני, אני חושב שזה שינוי מין היסוד, זה לא תיקון.

תומר: נכון, זה מה שאני אומר, יש פה צד שאומר שהוא רוצה שינוי, שמרגיש שהוא רוצה שינוי, ויש צד שאומר, אני מרגיש שכאילו הולכים עכשיו להרוס את המדינה, לקחת את המדינה לעצמם, ודיקטטורה, ואגב אני יכול להגיד לך שיש לי תלמידה, שהיא הייתה אומרת לי בהתחלה "רק ביבי רק ביבי רק ביבי", והיום היא בעצמה אומרת בסוף בשיעורים שלי, היא אומרת אני מרגישה שביבי עושה חוקים למען עצמו, זה המטרה שלו, מרק ביבי שידע את הדעה שלה, כי כמו שהיא אמרה, דיברנו, היא דברה, היא דברה על כל הנושא הפרסונלי, גם חוק המתנות, ודרעי 2, והיא גרמה לאיש ממש, מרק ביבי, אמרה, רגע ביבי עושה פה דיקטטורה, אתה מבין.

קובי: אז אולי בעצם מה שאתה עושה זה לא טוב, כי אתה לוקח תלמידה, ואתה גורם לה לשנות את דעתה, אולי עכשיו זה חלק מהחשש, של הרבה הורים למשל, שאני שולח את הילדים שלי לבית ספר, וישפיעו על התפיסת עולם שלו.

תומר: אני מבין את החשש הזה, אגב יכול להיות, אבל בסופו של דבר, כל מי שנכנס לשיעורים שלי, וכל מי ש ואם אני פוגש איזה הורה, אני תמיד אומר המטרה שלי, אגב של בית ספר, היא לא לשנות דעות של אף אחד, היא להציג דעות קיימות בחברה הישראלית,

למשתי צדי המתרס כמובן, ולדבר אליהם, ואני אני יכול להגיד לך, שאני בטוח גם שיש מורים אחרים, שנכנסים אלי לכיתה, שמלמדים דברים אחרים, והם אומרים עשו משהו אחר. את הדעה שלהם, מהפכה, דיקטטורה זה קורה.

קובי: וכשאתה מציג את זה, ואתה אומר, גם בהפסקה הם באים אליך, ושואלים אותך, אז אתה אומר נגיד מה דעתך הפוליטית, גם זאת אומרת, הם יודעים מה הצבעת?

תומר: לא, ואני אגיד למה לא, גם אני תמיד אומר להם, חברה מה הצבעת, זאת שאלה שאני לא יכול לענות לכם עליה, לא כי הבוס לא מסכים לי, ככה אני אומר להם, אוקי? הם לא מסכימים לי, כי אני מרגיש שאין לכם את הידע, ואת הכלים הרלוונטיים, לדעת למה אני מצביע את מה שאני מצביע, ככה הם.....

קובי: אבל הם עוד דקה מצביעים. זה יוד ביתיים הם עוד....

תומר: נכון.

קובי: יכול להיות שמחר, יכול להיות, והם הצביעו אז זה כרלוונטי.

תומר: אז זהו, אז הם יוד ביתיים, יותר משוחרר בקטע הזה, אני דיברתי על כיתה י' על כיתה י' אבל גם יוד ביתיים, אני מעדיף לא להגיד, כי אני לא רוצה להיצבע בצבע של מפלגה מסוימת, זה הכל, כי כמו שאתה אומר, אני בסוף, אני מקבל.....

קובי: אני בטוח שהם שואלים אותך, נכון?

תומר: שואלים חד משמעית, אבל בסוף אני גם מתווכ ידע, ואני מתווכ את הדעה של, לא רק שנושא של חומר הלימוד, אני מתווכ ידע שקשור גם למה זה בכלל ימין, שמאל, כמו שהיא אמרה מה זה המושג הזה ימינה, מה זה ימין, מה זה שמאל, מה זה מדינה יהודית, אז אני אומר לעצמי, או דמוקרטיה, אני אומר לעצמי, אז אני לא יכול להיצבע בצבע של מפלגה מוסלמית, לא רוצה אני לא רוצה להיות שם כרגע....

קובי: אבל אתה כן צבוע, נגיד בצבע של גוש.

תומר: יכול להיות, אבל אני תמיד אומר להם שדווקא, אני תמיד אומר להם מסתיים עם הקצוות, למשל הם יודעים שאני לא מצביע בן גביר, למשל זה אני תמיד אומר להם.

קובי: זאת אומרת, אתה לא אומר כן, אבל אתה אומר מה הגבולות הגזרה שלך, אוקי.

תומר: בדיוק. לפה אני כן, אני כן אומר, והם אומרים לי בן גביר, למה אתה לא מצביע בן גביר, הם יודעים את זה, אז אני אומר להם, כי בן גביר, לפי דעתי, הוא מדבר באופן קיצוני מאוד, אוקי.

קובי: אבל אני תוהה רגע, מה ההבדל נגיד, בוא נשחק את המשחק הזה, אתה לא מצביע בן גביר, שזה סמוטריץ' וכל החברה, ההם "נועם" וכל מיני רצו ביחד, אני מסתכל עליך, לא נראה בפודקאסט, אבל אין לך שטריימל, ואין לך כיפה שחורה, אז אני גם מוריד את ש"ס, ויהדות התורה, בוא אז אנחנו יודעים מה האפשרויות שנשארו, אני בטוח שגם הם יודעים לעשות את האלימינציה שעשיתי הרגע.

תומר: יכול להיות, הם לומדים ביד בית נכון? יכול להיות, אבל אני עדיין משאיר את זה בצורה העמומה, מהסיבה שאני מעדיף באמת לא להיצבע בצבע של מפלגה מסוימת, כי כמו שאמרת יש את החשש הזה של מורה לאזרחות, הוא מכניס לכיתה אג'נדה, ויש הורים שלא רוצים את זה, ויש גם תלמידים שלא רוצים את זה.

קובי: מזכיר לי את המדיניות העמימות הגרעינית של ישראל.

תומר: בנושא הזה ב.....

קובי: במקומות זרים אין לנו, אין לנו נשק גרעיני. מאיה, החברה שלך יודעים מה הצבעת? הם שואלים אותך מה הצבעת? והם יודעים כן?

מאיה: הם לא יודעים, כי אני מסכימה עם מה שנאמר פה, עוד פעם, אני תמיד אני מניחה שהם יודעים לעשות $1 + 1$, אבל חשוב גם לומר, שבגלל שאדם הוא מורכב, והרבה פעמים אפשר למצוא את עצמי בצד הימני של המפה, ולפעמים אני יכולה למצוא את עצמי בצד השמאלי של המפה, אז לפעמים אין מפלגה שהיא 100 אחוז, שאני יכולה להגיד שאני סופר משתייכת אליה. הם כן יודעים את גבולות הגזרה שלי, לא משום מפה קיצונית, משום מפה פוליטית, אז הם עושים $1 + 1$, והם יודעים שזה זה או זה, אבל הם גם נורא מכבדים, ומבינים, כי אני מסבירה להם למה, אני לא אומרת למה, את לא אומרת לנו למה את מצביעה, אז אני אומרת חברה אני מדברת איתכם על ערכים, אך אני מדברת איתכם על דברים, אתם יכולים להסיק את המסקנות, כי אני רוצה שאתם תקחו לכם את ההחלטה המושכלת, והאישית שלכם, ולא בגלל שמורה, כזה או אחר אמר משהו.

קובי: אז את מובילה אותי ממש לשאלה הבאה שלי, וזה שמעניין אותי לדעת, איך אתם רואים את תפקיד המורה היום, באווירה הכל כך טעונה הזאת? מה מורה לאזרחות טוב, אבל אני חושב שלא דווקא לאזרחות, כי אני מאמין שאת המורה לתנ"ך, שואלים מה היא מצביעה היום, או אם היא הייתה אתמול בהפגנה, או אם הם ראו מישהו בהפגנה, או ראו תמונה, אז או בפייסבוק, אז איך אתם רואים את התפקיד של המורה היום?

מאיה: קשה מאוד, קשה מאוד מאוד, מעבר לעובדה שמדובר בעבודה קשה, והיא טומנת בחובה כל כך הרבה דברים, גם מורה, גם מחנך, גם אמא, גם פסיכולוג, גם זה עכשיו, אתה צריך רגע להרגיע את הרוחות, ולתווך את מה שקורה במדינה, ולשמור על תרבות דיון מסוימת, שלפעמים לא נשמרת, כי גם הם באים עם איזושהי אג'נדה מהבית שלהם, אבא שלי אמר ככה, אמא שלי אמרה ככה, זה בסדר כל אחד זכותו לחשוב מה שהוא רוצה, אבל תמיד לדבר שיח, ועוד פעם שיח, וכמובן תרבות דיון, לא אלימות, לא פיזית ולא מילולית, לא משנה מה חושבים. לפעמים יש אלימות מילולית, בוודאי של אנשים, שתלמידים קיצוניים, או אנשים קיצוניים אחרים, עוברים פתאום, אומרים איזושהי קללה על מישהו שחושב אחרת, ואם אני שומעת דבר כזה אני מיד עוצרת, ורגע צריך שנייה להרגיע את הרוחות, כי בגלל דברים קיצוניים, קרו דברים נוראיים במדינה.

קובי: תומר, איך אתה רואה את תפקיד המורה היום?

תומר: אני יכול להגיד לך דוגמה. שאני ערב יום שני, יצאנו לפסח, ואני לפני כל ה"שמרו על עצמכם", וכל הדברים האלה, כתבתי להם ממש הודעה, "חבר'ה המדינה בוערת, ממש המדינה בוערת, אני מבקש מכם, שאתם נכנסים לדברים כאלה, או דברים שקשורים לפוליטיקה, תביעו את הדעות שלכם, אבל בגבולות השיח המקובל, אני חושב שמורה כרגע הוא צריך לשים הכל בצד, הוא צריך ממש לנהל את האירוע הזה בכיתה, בבית ספר, כי זה דבר שהוא מאוד בוער, ואני אני רואה איך זה מפרק ממש לאנשים את המסגרות החברתיות שלהם, אני רואה את זה גם.

קובי: כמו מה? תן דוגמה.

תומר: למשל, אני יכול להגיד לך שאני נכחתי, לא בכיתה, במקום אחר, אומנם באיזושהו ויכוח של הנושא הזה, והוויכוח הפך ממש לצורה, ללא נעים, לפסים אישיים, ואני הייתי, אני ללא, לא דיברתי בוויכוח הזה, ואני אמרתי כאילו לאן זה מגיע, מה קורה, כאילו בסוף זה חברים, שזה אתם מכירים המון שנים, אתם בסוף מתווכחים, ורבים על מקומות של, יורדים למקומות של, נמוכים, על מה, על דבר שהוא אין ספק הוא בוער, הוא נוגע לכולנו, ובגלל זה אני חושב,

שמורה לא יכול להתעלם מזה, גם אם הם לא מורים לאזרחות, אבל בעיקר מורה לאזרחות, שיעורי חינוך צריכים על הנושא הזה, לא בהכרח על הדיון, על הרפורמה, או על המהפכה, או צריך יותר להיות נושא של גבולות שיח, מה זה בכלל שיח, מה שהיא אמרה, מה איך הם מדברים אחד על השני, למשל אני, שתלמיד שנכנס לכיתה ביום ראשון, והוא נכנס לכיתה באיחור, והוא ישר יתחיל להגיד, "תומר אני אומר לך אם עוד פעם אחת השמאלנים האלה חוסמים את הכביש, אני..." והוא התחיל לקלל בצורה, וישר אמרתי לו, אני לא אגיד שמות, אמרתי לו בוא צא רגע החוצה, יצאתי איתו מחוץ לכיתה החוצה, אמרתי לו: "תקשיב, אני מבין את התסכול שלך, חסמו לך את הכביש, באיזשהו מקום אני מבין, אבל אתה לא יכול לדבר בצורה כזאת לאנשים" אמרתי לו "יכול להיות שאחד המפגינים שהיו שם בכביש באותו רגע איתך, בכיתה כרגע יכול להיות, או אפילו זה יכול להיות דוד שלך, ואתה לא יודע את זה, או אפילו יכול להיות מישהו שאתה עובד איתו, אז לבוא ולמה שאמרת" אז הוא אומר לי "כן אבל זה מעצבן וזה", ואז נכנסתי לכיתה, וממש עצר את השיעור, אמרתי להם "חבר'ה, כל הנושא הזה של ת', ולמילים כאלה, מילים כאלה לא קורה פה, לא קורה בכלל, אני מבין את התסכול, ואיך שאתם רוצים להגיד, אני אפילו מכבד את זה, אני שמח שאתם עושים דיון פוליטי פה, אני שמח לגבי זה, אבל, והוא לא הצליח.

קובי: מאיה, את מרגישה שזה משפיע על התלמידים?

מאיה: מאוד, בטח, כן, הרבה מהם מדברים. תראה אני יודעת שהדיון הזה מפרק משפחות. מה שקורה במדינה מפרק חברויות, הייתה אל זה אפילו תוכנית בטלוויזיה, ואני יכולה להגיד שאפילו אצלי, בתוך המשפחה הגרעינית שלי, אחים כאילו, הם בגבולות הגזרה הזאת. יש דעות שונות, אבל בחיים, ברגע שאנחנו מבינים שזה קצת איכשהו מגיע למקום לא טוב, מיד עוצרים. אני בחיים שלי לא אוותר על הקשר הטוב שלי עם האחים שלי, בגלל הדבר הזה. נוצר איזשהו מצב, שכאילו המה, שהזהות של בני האדם, הפך להיות ההזדהות הפוליטית שלהם, את חושבת ככה אז את שמאלנית, אתה חושב ככה אז אתה ימני קיצוני, וזהו ואין שום דבר שבעצם קושר את הבן אדם לעוד מקומות, וכן זה משפיע על התלמידים, אומרים לי, מאיה מה זה הפוליטיקאים האלה, אם הם כאלה, הם אמורים להוות לנו דוגמא, למה דורשים מאיתנו ללמוד, לעשות, לשרת, לעשות את זה, ולעשות את זה, הם לא מביאים לנו שום דוגמא אישית, מ-2 הצדדים של המפה הפוליטית, וזה עצוב, כי אתה רוצה להקנות ערכים, לחנך לתמיד, להיות בן אדם טוב, עם ערכים, להביא ילדים לעולם הזה, ובסוף מה שיש לנו במקום, אולי עם התפקידים הכי בכירים במדינת ישראל, והכי רגישים במדינת ישראל, ששום דבר זה נראה שלא מעניין אותם, כלום מ-2 הצדדים, וזה עצוב.

קובי: תומר, איך אתה חווה את ההשפעה על התלמידים?

תומר: אני לא חווה חווה באמת משמעותית, למעט ויכוחים בכיתה. בסוף, עם כמה שמתעניינים, בסופו של דבר, עוד לא הגעתי למצב, שמה שהיה, שמי שממש היה, איזה תלמיד או תלמידה, שאמרו לי שהם ממש מושפעים מזה. הם מושפעים בעיקר אגב, אני יכול להגיד את זה, גם בעיקר שזה בעיר שלהם, סביר היה כאילו.

קובי: זאת השפעה פיזית.

תומר: בדיוק. כי הם רואים מה שקורה, הם מאחרים לבית ספר בגלל זה, הם שומעים את זה. לפעמים בארץ, שיש את הימי שיבוש, ורואים ימי מחאות, ויש את הצעדות האלה, ואנחנו שומעים את זה מהשיעור, ומהחלון רואים את הדגלים, ואז הם רואים את זה, ופה ההשפעה, אבל לא ראיתי מצב שבאמת....

קובי: זה נגיד מפריע למהלך התקין של השיעור? זאת אומרת, אם עוברת מחאה לידכם, אז כאילו זהו, הלך השיעור?

תומר: לא הלך השיעור, אבל יש איזה 10 דקות, שכרגע עוצרים, אין מה לעשות, כי פה אתה שומע שיש להם תגובה, עוד פעם, מה אלה באים לפה עכשיו, וזה ויש אחד שלא, ויש כאלה שאומרים כל הכבוד, דמוקרטיה, חופש המחאה, ממש, אתה יודע שומעים את זה, רואים את זה, מדברים על זה, כמה דקות וזהו.

קובי: וזהו. מאיה, את מורה כבר עם ותק אפשר להגיד. השנה זאת השנה החמישית שלך בהוראה, אז מעניין אותי לדעת בעצם, את התחלת ללמד עוד לפני הכל הרצף מערכות בחירות שלנו, ומעניין אותי לדעת, אם את רואה איזשהו שינוי, אם את יכולה לזהות איזשהו שינוי, לאורך ה- 4 שנים מאז בחירות מועד א', מה שאנחנו קוראים 2019, בדרך שבה התלמידים מתייחסים לנושאים שקשורים למקצוע האזרחות, למקצוע, דרכי הביטוי שלהם, משהו משתנה בשיח.

מאיה: תראה, במקצוע כשמלמדים לבגרות, יש המון מושגים יבשים, ודברים שלא קשורים בכלל לפוליטיקה, כי צריך ללמוד, כי צריך לדעת אותם, אבל כשמגיעים לנושאים מאוד משמעותיים כמו כשמלמדים על רשויות, רשות שופטת, מבצעת, מחוקקת, ואז בעצם מכניסים את כל המציאות לתוך השיעור, קודם כל אני רואה איזשהו הידרדרות בשיח, השיח נהיה אלים, לא רק אצל לא אצל התלמידים ספציפית, אבל הם חווים דברים, והם מביאים את זה לבית הספר. אין מה לעשות, הם בני נוער, הם לא לגמרי גיבשו זהות פוליטית, והם מושפעים מהמון דברים, שזה לגיטימי. בנוסף אני רואה איזשהו לגלוג, לא עליו, על הממשלה. הם פשוט אומרים את המילה: חבורה של ליצינים, שכל חצי שנה יש בחירות, הם אומרים, מאיה על מי נסמוך? אין על מי לסמוך.

קובי: שזה ההתייחסות, את אומרת, חבורה לליצינים, זה לכל הפוליטיקאים באשר הם.

מאיה: ההתייחסות כן. יש כאלה שיגידו שמה שקורה עכשיו זה קצת קיצוני, מעבר למה שהיה כל השנים במדינת ישראל, יש תלמידים שאוהבים לקרוא פוליטיקה ומדעי המדינה, אז יש להם קצת ידע מעבר לבסיס, אני משפטנית, אז אני אוהבת מאוד גם לדבר על הדברים, תמיד להציג את 2 הצדדים, אבל כשקורים דברים קיצוניים, זה לא טוב לאף אחד, לאף צד, והשיח של בני הנוער כלפי נבחר הציבור שלנו הוא עצוב, כי בעיניי, גם בעיניי כמורה, וכאמא, אני אמא ל- 3 ילדים, אני מאוד מודאגת על השיח האלים, על אולי בכלל צריך לקבוע קריטריונים, מי בכלל ראוי להיות חבר כנסת, שזאת גם שאלה, ואז אולי נפתור הרבה בעיות, בעיניי זה מה שצריך להיות.

קובי: טוב, זה מחזיר אותנו לוויכוחים עם סוקרטס ואפלטון, תומר אתה באמת יחסית למאיה, אתה יותר חדש, זאת השנה השנייה שלך בהוראה, ואתה כבר נכנסת לתוך הקלחת הפוליטית, בואך מועד ג' ד' איך אתה רואה את השיח הפוליטי אצל התלמידים? היום כשאתה כבר בפנים?

תומר: השיח הפוליטי, אני למדתי ב-2 בתי ספר שונים, אז זה לא אותו דבר, אני יכול להגיד שבבית ספר הקודם שלמדתי בו, השיח הפוליטי היה מאוד ער, הם ממש דיברו, זה היה בתקופה של גם של ממשלת בנט ולפיד, והם ממש היו מעורבים וכל מיני דברים שקרו באותה תקופה, אז זה מה שקרה, אני יכול להגיד שדווקא, אני רואה גם אכזבה עכשיו, אני איפה שאני עובד כרגע, כי למשל היה את הפיגועים עכשיו מעבר לנושא של הרפורמה, היה את הפיגועים, והיה רצח של נשים, ורקטות מעזה, ואני זיהיתי ממש, שאנשים מדברים על זה, כאילו בואו, כאילו אומרים, לעצמם שמנו את בן גביר בשלטון, ומה קורה? כאילו מה נסגר? עוד פיגוע, ועוד פיגוע, ועוד רקטה, איפה עזה שלא נמחקת? זה ממש דיון שקורה, אבל זה בגבולות האלה של הביטחון, בעיקר שיח על נושאים כלכליים, כמעט ולא קיים, זה פחות מדבר אליהם, אגב גם גיוס וכאילו פחות, לא עולה יותר מידי, בעיקר ביטחון.

קובי: היום אנחנו מתמודדים הרבה עם פייק ניוז, איך אתה מתמודד עם זה בכיתה, עם מה האמת, ומה לא ו... .

תומר: אז זהו, אז אני תמיד אומר להם, וגם בשיעורי היסטוריה למשל אני אומר תמיד, בואו תראו מי אמר מה, ומי כתב מה, תמיד שימו לב ואיפה זה נכתב. אמרתי להם להביא פוסט בפייסבוק, שאם הוא אומר שככה וככה בסדר, אז אני נותן אפילו משימה עכשיו, שאני אם אני הולך אני מזהה משהו שהוא "פייק ניוז", אני כאילו חושב או חושד, אני אומר לתלמיד בוא קח משימה, ואני נותן לך איזה בונס במבחן, תמצא לי את האמת באותו הדבר, בוא תמצא לי תמצא לי את הכתבה שמדברת על זה.

קובי: אבל מה זה האמת אתה יודע? גם הכתבה, אז אני אשלח אותו לעיתון, אבל אתה אם אתה תקרא משהו ב"הארץ" אתה תקרא משהו ב"ישראל היום" אתה לא תקרא את אותו דבר, אז לאן אני אשלח אותם?

תומר: לא, תראה, אולי התוכן, יהיה התוכן, יהיה אולי במילים שונות, אבל לפי דעתי ברמת כשאתה מדבר איתי על "פייק ניוז" אני דווקא הולך לכיוונים יותר קיצוניים, מאשר "הארץ" ו"ישראל היום", לדעתי ממש ברשת, בואטסאפ, משמעות בואטסאפ עכשיו, אני רואה, ואז אני ממש לדוגמה אומרים לך הייתי באירוע בצפון, שהיה לפני כמה לפני כמה שבועות, של מה שדיברו על חטופים בואטסאפ, ואז אני אומר להם סבבה, בואו נראה, אתה אומר שיש חטופים, בואו נאתר ביחד, אני רואה שעשיתם משימת חקר, אני מתווך להם את המידע, מה שאני יודע, ואני תמיד אומר להם, גם אני יכול להיות אומר לכם דברים שהם לא נכונים, תבדקו אותי, אבל אני אומר להם תמיד מה שאתם אומרים, כל דבר שהם אומרים או שאתם קוראים, תנסו תמיד לאמת אותו עם מקור אחר, כמו שאתה אומר למשל, שני עיתונים שאומרים אותה כתבה, אז היא קרתה באמת בסופו של דבר, זה מה שאני אומר להם תמיד, תחפשו.

קובי: טוב, אני חושב שהבעיה שלנו היום, זה שאם אני אקרא משהו ב"ישראל היום" ואחר כך אני אלך לבדוק בטלוויזיה, ואני פתחתי, אם קראתי "ישראל היום", אני אפתח את ערוץ 14, סביר להניח שאני אראה את אותם דברים, שלא בהכרח הם נכונים, ואז אני אראה את אחד העיתונאים מציץ משהו בטוויטר, ובקיצור אם המעגל שלי הוא זה, וגם מהצד השני, אני אראה, אני יודע מה אני אקרא "הארץ", ואני אראה ב"רשת 13", ואני מניי בטוויטר על רביב דרוקר, אז כנראה שאני אראה את אותם דברים, ואני לא בטוח שאנחנו קוראים אותם הדברים, תמיד זה קצת בעיה, איך אני אדע להגיד להם מה המציאות, אני חושב שזאת חלק מהמורכבות שלנו היום, של לאן ללכת עם זה, מאיה איך את עם "פייק ניוז"?

מאיה: אני מבינה מה הוא אומר, כי בסוף עיתון זה לגיטימי, וכמובן שאנחנו יודעים שהעיתונאים הולכים לאג'נדות מסוימות, והתפקיד שלנו הוא לגשר ולתווך, כי האמת לא נמצאת אצל מקום אחד, יש איזושהי מורכבות, זה חושב א' זה חושב, ב' הערכים שלנו הם שונים, וצריך להביא את 2 הצדדים, ולהגיד לתלמידים, מה אתה חושב על זה? מה את חושבת על זה? איך את היית רוצה לחיות פה? מה את רוצה לחיות בשביל הילדים שלך? עשיתי למשל שיעור, פתחתי שיעור לפני שילדתי, "חבר'ה בואו נעשה דבר כזה, מה הדברים שמעניינים אתכם כבני נוער במדינת ישראל?" והם לבד, צבא, שוויון בנטל, גיוס, כלכלה, מאוד יקר לחיות פה. כל מיני דברים באמת טובים ונכונים, ואז מתחיל דיון מה אתה חושב על הצבא, כולם צריכים להתגייס? כן או לא, אם לא, למה? אם כן, מדוע? זאת אומרת ממש לרדת לרזולוציות, וככה באמת אין אלימות, כי יש כאלה שיחשבו, כן אני חושב שכולם צריכים להתגייס, אבל א' ב' ג' ד' בוא נחריג כל מיני מקרים, למה אתה מחריג אותם? כי אני חושב שזאת אומרת הרבה מעבר לימין ולשמאל, יש פה שמאל, יש פה ימין, יש ערכים, יש פה גם היגיון, בואו, בסוף צריך לנהל מדינה, ולפעמים לא מתאים לי, א' ב' ג' אבל אז, מה אם לא מתאים לי, א' ב' ג' זה כמו בבית, אני אמא, אני מחליטה, אני אומרת, צריך לעשות א' ב' ג'

אז עושים א' ב' ג' כמוכן בגבולות הטעם הטוב, ללא אלימות, עם הסבר רציונלי, אז ככה גם עם התלמידים.

קובי: את יודעת מאיה, קראתי פוסט שלך בפייסבוק, עם ביטויים מאוד נחרצים, אפילו הייתי אומר חריפים, ואני רוצה להקריא כמה שורות, ולשמוע את ההתייחסות שלך, אז את כותבת "מכיוון שחלק מהימנים הקיצוניים, קוראים לי אשכנזיה שמאלנית אליטיסטית, יש לי כמה דברים לומר בעניין, ראשית, אני גאה להיות אשכנזיה, וגאה בחינוך שקיבלתי.

שנית, כל החיים שלי עבדתי קשה להשיג את המטרות שלי, ואיזה קטע בחיים לא מימנו לי כלום, לא את התואר הראשון, לא את השני, ולא את הבית שקניתי, הכל בסבלנות ועבודה קשה.

שלישית, אני מגדירה את עצמי כאדם שהאידאולוגיות שלו הם לגמרי במרכז."

מאיה: למה אתה רוצה שאני אתייחס?

קובי: להכול. מאיפה זה בא?

מאיה: להכול. אז אני אסביר למה כתבתי את זה, כתבתי את זה באמת מעצב, כי בעצם יש איזושהי אמירה בציבור הקיצוני, וגם ראית שכתבתי קיצוני, לא כתבתי לא ימין, אני גם ימנית במצבים מסוימים, האדם הוא מורכב, כל מיני דברים המרושעים, שהמפגינים, מישהי אמרה לי בשיחה, כל המפגינים, תקשיבו לזה, כל המפגינים הם שמאלנים, פריווילגים, אנרכיסטיים, שנולדו עם כפית זהב בפה, כל מה, כל אמירה שלה היא כל כך תלושה מהמציאות, אמרתי לה כן אני נולדתי עם כפית זהב בפה, את מכניסה אותי לתוך האנרכיה הזאת, את אנרכיסטית, בגלל שאני חושבת שצריך להעיף שלטון של קיצוניים, בגלל שאני חושבת שמי שראוי שייצג אותי, גם אם זה עדיין לא אותה הדעה, אבל כן שהוא צריך לשרת בצבא, שהוא צריך לעבוד, שהוא צריך לשלם מיסים, ועל זה גם ההפגנה, כי יש פה ציבור שנמאס לו לשאת את נטל על הכתפיים לבד, לא יכול להיות. אז מתייגים ככה הטייסיים, הם פריווילגים הטייסיים, כדי להגיע להיות טייסיים, עבדו וקרעו את עצמם כדי להגיע להיות טייסיים, הם לא פריווילגים, הם עבדו, הם עמדו במבחנים ברך מסוים כדי להגיע להיות טייסיים, זה שאין לימודי ליבה במקומות אחרים, כדי שיאפשרו להם בכלל לנסות להגיע לרף, זאת לא אשמתי. אף אחד פה לא פריווילג, ולכן זה פגע בי ברמה האישית, כי גם שמעתי מישהי שעבדתי איתה פעם, שאמרה "האשכנזים האלה" אחי נשוי למרוקאית, כלומר....

קובי: את יודעת, אני ממש שומע שהסוגייה עדתית חיה ובוועטת, ואת חווה את זה.

מאיה: אצלי לא. אצל אחרים. כי אני בחיים לא תייגתי. בוודאי אני בחיים לא תייגתי מזרחי, זו א' ב' ג' ד' למה להכניס את זה בכלל? יש לי משפחה, גיטתי מרוקאית, שהיא אישה מהממת ומדהימה, אמה לתפארת, למדה הכול, אני יש לנו דעות שונות, אנחנו חברות, למה להכניס את זה בכלל? שכל אחד יתעסק בשלו, וכן זכות בסיסית בדמוקרטיה היא להפגין, והאנשים האלה הם לא אנרכיסטיים, והם לא פריווילגים, יש שם ימנים חובשי כיפה, יש שם דתיים, לאומיים, ידיד שלי דתי לאומי שהלך והפגין, יש שם שמאלנים, יש שם ימנים, חילונים, דתיים, זכותו של כל אדם להפגין על מה שכואב לו, ולתייג אותי כאשכנזיה פריבילגית, סליחה אני חייבת להגיב על זה, כי זה לא נכון, אני תמיד עבדתי קשה מאוד בזכות עצמי, ההורים שלי לא אנשים עשירים בלשון המעטה, הגיעו מארגנטינה בלי שקל בכיסים, בזמן שהמשפחה שלהם ברחו אז מפולין, מהשואה, וחלק מהמשפחה נרצחה, מימנתי הכל לבד, כי זה החינוך שקיבלתי, את צריכה לעבוד קשה, את תגיעי רחוק, תעבדי קשה, תגיעי למטרות שלך, וזה המסר שלי לכולם, מזרחי, אשכנזי, ואני לא אתן שידברו אלי ככה, אז לכן כתבתי את זה.

קובי: זה באמת נשמע ככה מידה מלבך תומר אתה בכלל כחלון.

תומר: נכון, אז אני מתחבר למה שהיא אומרת, ואני יכול אפילו לשתף שאתמול הייתה לי שיחה עם אשתי במקרה, אגב דיברנו על איזה משהו, ואז היא אמרה אשתי רוסייה, והיא אמרה תגיד מה הילדים שלנו יהיו? מה הם יהיו? חצי, אמרתי לה, הילדים שלנו יהיו צברים, היא בכלל לא יודעת מה זה אומר, אז אמרתי לה, צבר זה דף שנולד בישראל אז אמרתי לה אני

קובי: טוב אבל גם אתה נולדת בישראל.

תומר: נכון, אני אמרתי לה אני דור שלישי, שני בארץ, אני לא. נכון שאני מזרחי, אין ספק אני גם מתגאה בזה, אבל אני קודם כל ישראלי, אני לא מתחבר לשיח הזה של ה....

קובי: אתה לא מרגיש, את הלא רק את השיח העדתי, את הבעיה עדתית.

תומר: אני מרגיש את הבעיה העדתית. אני לא אומר שהיא נעלמה לגמרי, לפי דעתי היא עדיין קיימת, אבל אני לא מרגיש צורך לחבר אותה, כמו שהיא אמרה למחאה כרגע, או לחבר אותה אפילו לכיתה בכלל, לא רואה, אני מסכים שיש איזושהי בעיה, שעדיין קיימת, אני גם יכול להגיד שמה שאני מרגיש, שיש פה ציבור, שמרגיש שכאילו שנעשה לו איזושהו עוול במשך שנים, והציבור הזה כרגע רואה את בג"ץ, כחלק מהאליטה הזאת, של....

קובי: נו, אבל הנה חיברת עכשיו.

תומר: רגע, אבל יש ציבור, אבל אני לא מזדהה עם זה, פשוט כי אני אומר אין פה קשר בין השניים, כאילו יש קשר אמנם, אולי תודעתית, אבל אני לא חושב שצריך להגיע לשם, אני חושב שבוא נשאיר את זה כרגע בצד, נתווכח על תיקון, לא תיקון.

קובי: אני חייבת להגיד, שככה התכוננתי לשיחה שלנו, אז החלטתי לשים את הדברים על השולחן, כי מאיה כתבה אותם, ואני הרגשתי שזה ככה בוער, וגם כי אני באמת, אתם מכירים אותי, מאמין בלשים בדברים על השולחן, אני חושב שחשוב לדבר על זה, אני חושב שחשוב, כי השאלות אם זה באמת מחובר למחאה, או לא, אין שאלות שנמצאות פה, ולא נכון לדעתי להתעלם, ולשים את זה בלי איזושהי התייחסות, כי הנושא הזה באמת עולה, והוא משמעותי, אני חושב שיש פה באמת ציבורים גדולים, מ-2 הצדדים, זאת אומרת 2 הציבורים, בסוף זה יושב גם שם קצת טוב. אנחנו לקראת סיום, אז הגענו לפינת השאלון המהיר, מאיה ותומר, אני שואל אתכם שאלה, ואתם זורקים את המילה הראשונה שעולה לכם בראש, מאיה את ראשונה, את מוכנה?

מאיה: כן

קובי: חופשת לידה

מאיה: לא חופשה

קובי: המהפכה המשפטית

מאיה: נוראית

קובי: מורה טובה היא

מאיה: מורה בגובה העיניים

קובי: תלמידה טובה היא

מאיה: כנה

קובי: משכורת

מאיה: אפשר להשתפר

קובי: טיול שנתי

מאיה: כיף חיים

קובי: אם טיץ'

מאיה: ואללה שמחה

קובי: סמינר הקיבוצים

מאיה: אחלה מקום

קובי: תומר מוכן

תומר: כן

קובי: י2"

תומר: הכיתה האהובה

קובי: הרפורמה המשפטית

תומר: בעד עם תיקונים

קובי: מורה טוב הוא

תומר: משמעותי

קובי: תלמיד טוב הוא

תומר: כנה

קובי: משכורת

תומר: צריכה לעבור רפורמה

קובי: או מהפכה. אני במקרה הזה אני בעד הפיכה כוללת.

קובי: טיול שנתי

תומר: אוהב מאוד

קובי: אם טיץ'

תומר: מושלם תענוג

קובי: וסמינר הקיבוצים

תומר: בית

קובי: אני חושב שהמצב הפוליטי בארץ, באמת משפיע על התלמידות והתלמידים שלנו, ובעיקר בעידן של הרשתות החברתיות, הם מאוד מאוד מודעים, מאוד מעורים, לפעמים

אפילו אם זה נראה לנו המבוגרים קצת אחרת, אני חושב שחשוב לתווך את המחלוקת בחברה שלנו, וזה באמת אחד התפקידים הכי חשובים של אנשי ונשות החינוך, במיוחד של המורים לאזרחות, אני חושב שהמקצוע הזה, המקצוע האזרחות, לא רק מכשיר את התלמידות והתלמידים להיות אזרחים טובים ומעורים יותר, הוא גם נותן להם כלים להתמודד עם המציאות החברתית, במיוחד בעידן הנוכחי, של המאבק הגובר בין תפיסת ה"פייק ניוז", לתפיסת ה"דיפסטייט", מאיה ותומר, אני חושב שאתם עושים עבודה חשובה וטובה, אני מאחל לכם שתקצרו פירות, שהתלמידים שלכם, יהיו אזרחים טובים מעורבים, ובעלי דעה עצמאית, אז תודה שבאתם.

מאיה: תודה לך

תומר: תודה רבה

קובי: "עולים כיתה" כאן סיימנו, אנו מחכים לכם בדף הפייסבוק של התוכנית שלנו, שם תוכלו להגיב על הפרק ששמעתם, לשתף בתובנות שלכם, או לשאול שאלות, חפשו "תואר שני מוסמך בהוראה, אם טיץ', סמינר הקיבוצים". אני רוצה להודות לד"ר עדי שרעבי, ראש התוכנית מוסמך בהוראה, אם טיץ', בסמינר הקיבוצים. לאוהד כץ, ממרכז החדשנות בסמינר הקיבוצים, ולכם על ההאזנה. אני קובי דביר, ואתם מוזמנות ומוזמנים לדרג את הפודקאסט שלנו בחנויות האפליקציות, ולסמן עוקב, כך תקבלו התראה על כל פרק חדש שעולה לאוויר, נשתמע בפרק הבא.